

A Győri Ítéltábla a Dr. Auer Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. ... ügyvéd) mint pártfogó ügyvéd által képviselt **felperesnek** a Dr. Árvai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. ... ügyvéd) által képviselt **I.r. és II.r. alperes** ellen személyhez fűződő jogok megsértése iránt indított perében a Győri Törvényszék 2018. augusztus 27. napján kelt P.20.183/2018/10. számú ítélete ellen a felperes által 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyalás alapján - meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítélet helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az I.r.-II.r. alpereseknek 15 napon belül személyenként 63.500 (Hatvanháromezer-ötszáz) forint másodfokú perköltséget.

A felperest képviselő pártfogó ügyvéd díja a teljes egészében pervesztes felperes terhére esik.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. r. alperes **Település 1** község jegyzője, II.r. alperes **Település 1** község polgármestere.

2011. április 27. napján Település 1on, az ... utcában az önkormányzat fákat vágatott ki. A felperes a fakivágás ellen tiltakozott, I. r. alperest „rohadt kommunistának" nevezte, II.r. alperesnek azt mondta, hogy „maga egy fasiszta". I.r. és II.r. alperesek e kijelentések miatt büntetőeljárást kezdeményeztek a felperessel szemben. A büntetőeljárás során a Szombathelyi Járásbíróság 1.B.832/2012/50. számú - a Szombathelyi Törvényszék 8.Bf.111/2015/7. számú ítéletével 2016. január 26. napján jogerőre emelkedett - ítéletével a felperest becsületsértés vétségében mondta ki bűnösnek, a 2 rb rágalmazás vétsége miatt emelt vád alól felmentette. A felülvizsgálati eljárás során eljáró Kúria 2017. január 31. napján kelt Bfv.III.I.125/2016/6. számú ítéletével a felperest az ellene becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól felmentette.

A ... című napilapban 2011 áprilisában jelent meg a felperes alpereseket kritizáló nyilatkozata. Ezt követően az alperesek **2011. június 9. napján** a ... című napilapban egy levelet jelentettek meg, amely szerint a 2011. május 13-i közmeghallgatáson a képviselőtestület, a polgármester, a körjegyző és **Település 1** lakosai határozottan visszautasítják a fakivágással kapcsolatos vádakát és a rágalmozóval szemben megfelelő jogi lépéseket fognak tenni.

A felperes keresetlevelét **2017. december 13. napján** terjesztette elő a Szombathelyi Járásbíróságon.

* * *

Felperes pontosított keresetében (7. sz. jkv.) személyenként 5 millió forint sérelemdíj megfizetésére kérte kötelezni az I.- II. r. alperest, továbbá arra, hogy az alperesek saját költségükön jelentessenek meg a ... című napilapban és a ...hu internetes újságban egy olyan tartalmú közleményt, melyben elnézést kérnek tőle és visszavonják a vele szemben emelt vádakat.

Arra hivatkozott, hogy a ... újságban megjelent cikkel az alperesek megsértették jó hírnevét, mert valótlanul állították azt, hogy **Település 1** lakosai határozottan visszautasították volna a megjelent vádakat, és a cikkben - ugyancsak valótlanul - őt rágalmazónak titulálták.

A fakivágás kapcsán tett kijelentései miatt pedig az alperesek alaptalanul kezdeményeztek ellene büntetőeljárást, ezzel megsértették jó hírnévhez, becsülethez, emberi méltósághoz és szólásszabadsághoz való jogát. Hátrányként élte meg, hogy a jogsértés óta munkanélküli, családja széthullott, vele szemben évekig tartó eljárás folyt.

* * *

Alperesek a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a felperes igénye elévült, ezt meghaladóan is vitatták azt a jogalap, illetve a sérelemdíjösszszerűsége vonatkozásában is.

Rámutattak, hogy a ... című napilapban megjelent cikkben a felperes nevesítésre nem került, a cikk vele szemben sértő, bántó kifejezést nem használ. Az újságcikk, illetve a büntetőeljárás kezdeményezése nem volt alkalmas a felperes személyiségi jogainak megsértésére. A büntetőeljárásra ráhatásuk nem volt, a vádképviselőt az ügyész vette át, ők abban csak sértettként szerepeltek. Feljelentésük tényszerű volt, a sérelmezett kijelentések elhangzását a felperes sem vitatta, ennek személyiségi jogi per tárgyává tétele joggal való visszaélést valósít meg. Az, hogy a hatóságokhoz fordultak és jogorvoslatot kerestek, a demokratikus berendezkedésből és az akkor hatályos Alkotmányból fakadó, jogellenesnek nem minősíthető magatartásuk volt.

Az alperesi ellenkérelem kapcsán a felperes arra hivatkozott, hogy a jogvita az új Ptk. szabályai szerint bírálendő el, mert a Kúria ítéletének meghozatalakor az volt már hatályban. A büntetőügy lezárásáig értelmetlen lett volna perelnie. Az elévülési idő kezdete is a Kúria ítéletének keltéhez igazodik, 2017. január 30. napja.

* * *

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét ítéletével elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I.-II.r. alperesnek, mint egyetemleges jogosultaknak 15 napon belül 254.000 forint bruttó ügyvédi munkadíjból és 25.400 forint útiköltségből álló perköltséget. Megállapította, hogy ezt meghaladóan a peres felek maguk viselik az eljárás során felmerült költségeiket és azt is, hogy a feljegyzett 600.000 forint eljárási illeték a Magyar Állam terhén marad.

Rámutatott, hogy a 2013. évi CLXXVII. törvény 8. § (1) és (2) bekezdése alapján a jogvita a személyiségi jogsértést megvalósító magatartás kifejtésekor hatályban lévő **rPtk. rendelkezései alapján bírálendő el.**

Alaposnak találta az I.- II. r. alperes elévülési kifogását a rPtk. 324. § (1) és 326. § (1) és (2) bekezdése alapján. Rámutatott, hogy a bírói gyakorlatban a személyhez fűződő jogok megsértése kapcsán érvényesíthető igények közül a kártérítési igény elévülésének lehetősége korábban sem volt vitatott. Az úgynevezett objektív szankciók (rPtk. 84. § (1) bekezdés a-d.) pont) kapcsán azonban

eltérő döntések születtek arról, hogy az ilyen jellegű igények elévülhetnek-e. (E körben osztotta a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.317/2014/11. és 20.378/2014/3. számú ítéletének indokolásában kifejtetteket, ugyanakkor álláspontja szerint a Kúria Pfv.IV.20.609/2015/5. ítéletének indokolásában foglaltak a Ptk. értelmezéséből nem vezethetők le.)

Arra az álláspontra helyezkedett, hogy bár az elévülés jogintézménye a rPtk. kötelmi jogi részében került elhelyezésre, az elévülés intézménye a polgári jog teljes területén érvényesül. Maga a rPtk. 324. § (1) bekezdése sem kizárólag a kötelmi jogi követelésekről szól, s az öt éves elévülési időtől való eltérést a rPtk. jogszabályi rendelkezéshez köti. Ilyen például a tulajdoni jogi igények kapcsán a rPtk. 115. § (1) bekezdése, mely szintén nem a kötelmi jog körébe tartozó igény kapcsán rendelkezik az elévülésről. Álláspontja szerint a Ptk. egészének nyelvtani-, logikai- s a jogalkotó vélhető szándéka szerinti értelmezése is abba az irányba mutat, hogy az elévülés nemcsak a kötelmi, hanem valamennyi követelés (igény) esetén vizsgálandó körülmény, kivéve, ha jogszabály eltérően nem rendelkezik.

A fenti jogi állásponthoz igazodóan a felperesi igény elévülése 2011. június 9. napjától (a büntetőeljárás kezdeményezése), illetve 2011 áprilisától (a cikk megjelenése) számítandó. A felperes bírói felhívás ellenére sem hivatkozott olyan körülményre, mely az elévülés nyugvását, vagy megszakadását eredményezhette volna. Téves a felperes azon álláspontja is, mely szerint a büntetőeljárásban született Kúriai határozathoz köthető a jogsértés elévülése. Az alperesek feljelentésével kapcsolatos igény érvényesítésében a felperest semmi nem akadályozta, a Kúria ítélete nem a személyhez fűződő jogok megsértése tárgyában, hanem a büntetőeljárás tárgyában döntött. A 2011 áprilisában, illetve 2011. június 9-én megkezdődött elévülés nem szakadt meg, nem nyugodott, így 2017. december 13. napjáig (a kereset előterjesztéséig) a felperes követelés elévült.

Az elévüléstől függetlenül rámutatott, hogy az alperesi magatartás jogellenessége is hiányzik. A büntetőeljárás kezdeményezésével kapcsolatosan a bírói gyakorlat szerint az ilyen magatartás csak abban az esetben tekinthető személyhez fűződő jogok megsértésének, ha az indokolatlanul sértő, lejárató kijelentéseket tartalmaz. Önmagában azonban az, hogy valaki büntetőeljárást kezdeményez, személyhez fűződő jogokat nem sért. Kiemelt jelentősége van e körben annak, hogy a felperesi kijelentések tényállásszerűségét az első- és másodfokú bíróság maga is eltérően ítélte meg a Kúriához képest, s csupán a kijelentések büntetőjogi megítélése nem volt teljesen egyértelmű.

* * *

A felperes fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte.

Arra hivatkozott - fenntartva az elsőfokú eljárásban általa előadottakat - hogy a személyiségi jog alanyi jog, s nem kötelmi jog, emiatt sem a régi, sem az új Ptk-ban nem található, sem jogvesztő, sem elévülési, sem egyéb időkorlátot megfogalmazó szabály. Az elsőfokú bíróság ismételten félreértelmezte nyilatkozatait, az elévülés ugyanis mindaddig nyugszik, amíg az igényérvényesítéshez szükséges valamennyi olyan információ és bizonyíték birtokába nem került, mely a per megindításához szükséges. Azt pedig már az elsőfokú eljárás során részletesen kifejtette, hogy miért kellett bevárnia a jogerős Kúriai ítélet megszületését, mely időpontig igénye nyugodott. A nyugvás időtartamát pedig sem a régi, sem a jelenlegi Ptk. szabályai időben nem korlátozzák.

Rámutatott, hogy kártérítési igénye létjogosultságát nem, csupán annak összegét vitatták az eljárás során az alperesek.

* * *

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását, valamint a felperes bruttó 127.000 forint - megállapodás szerinti - másodfokú eljárással összefüggésben felmerülő ügyvédi munkadíjban marasztalását kérték.

Megismételték az elsőfokú eljárás során előadottakat, rámutattak, hogy már az elsőfokú eljárásban is vitatták a kártérítés igény jogalapját. A büntetőeljárás során nem került megállapításra az, hogy az alperesi feljelentés hamis tartalmú lett volna. A Kúria is tényként fogadta el a felperes kijelentéseinek elhangzását, csupán annak jogi megítélésében tért el a Kúria az ügyészség és a korábban eljár bíróságok álláspontjától.

A felperes már a cikk megjelentésétől, illetve a feljelentéstől számítottan felléphetett volna személyhez fűződő jogainak vélt sérelme miatt. Rámutatott arra, hogy a bírói gyakorlat szerint (Kúria Pfv.III.20.035/2012/3.) a büntetőeljárás elítéléssel végződő eredménye egy kártérítési igény érvényesítésének nem előfeltétele. A bűnösséget megállapító döntés megismerése pedig a károsult részéről nem minősül olyan menthető oknak, ami az elévülés nyugvását eredményezné. A kártérítési igény nem nyugszik csupán amiatt, hogy az elkövetővel szemben indított büntetőeljárás folyamatban van, ha az elkövető személye és a kár ismert, így az igényérvényesítés nem akadályozott (BH2011.101.).

* * *

A felperes fellebbezése nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges és egyben elégséges körben feltárta, azt helyesen állapította meg. A felperesi kereset alaptalansága tárgyában hozott érdemi döntése is helytálló, annak indokaival azonban az ítéletábra részben - az objektív alapú személyiségvédelmi szankciók elévülése körében - az alábbiak szerint nem értett egyet.

I.

Tévesen hivatkozott arra fellebbezésében a felperes, hogy a személyhez fűződő (személyiségi jogok) megsértéséből eredő igények érvényesítése vonatkozásában sem a régi, sem az új Ptk. nem tartalmazott időbeli korlátot.

A Ptk. 2:51. § (1) bekezdése szerint ugyanis, akit személyiségi jogában megsértenek, a jogsértés ténye alapján - **az elévülési időn belül** - az eset körülményeihez képest követelheti a személyiségi jogok megsértésének szankciói alkalmazását.

Arra helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a 324. § (1) bekezdésében foglaltakhoz képest a követelések elévülésére a személyhez fűződő jogok megsértéséből eredő igények vonatkozásában a rPtk. eltérő rendelkezést nem tartalmazott. Lényeges a különbség azonban az új és a régi Ptk. személyhez fűződő jogok (személyiségi jogok) felfogása és az új Ptk. fenti rendelkezései, illetve a régi Ptk. talaján az elévüléssel kapcsolatban kialakult bírói gyakorlat között.

A rPtk. személyiségvédelmi generál klauzulája ugyanis akként rendelkezett, hogy a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani, e jogok a törvény védelme alatt állnak (rPtk. 75. § (1) bekezdés). A rPtk. rendszerében a személyiségi jogok - a tulajdonjoghoz hasonlóan - úgynevezett kirekesztő (abszolút) jogok, csak személyesen gyakorolhatók (rPtk. 85. § (1) bekezdés), forgalomképtelenek, személyhez kötöttek, s elévülésük is kizárt.

Ezzel szemben az új Ptk. 2:42. §-a (1) bekezdése a személyiségi jogok általános védelme cím alatt akként rendelkezik, hogy mindenkinek joga van ahhoz, hogy a törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. Az új Ptk. tehát a régi Ptk-val szemben nem mások kötelezettségeként, hanem a személyek alanyi jogaként értelmezi a személyiségi jogokat.

Mindkét értelmezésben közös, hogy nem a jog, hanem az egyes jogok megsértéséből fakadó igények jellege és elévülése, a jogsértéssel szembeni fellépés időbeli korlátozása, amiről vita folytatható.

Az elsőfokú bíróság által feltételezett jogalkotói tudatossággal szemben figyelembe kell venni azt, hogy az 1959-es Ptk. nem tartalmazta eredetileg a személyiségi jogok védelmére vonatkozó rendelkezéseket, elévülési szabályai azonban a későbbiekkel azonosak voltak. A személyiségi jogokra vonatkozó szabályokat a Ptk. 1977. évi módosítása iktatta be, de az sem rendelkezett a személyiségi jogok megsértéséből eredő igények vonatkozásában a követelések elévülése tárgyában az általános elévülési szabályoktól eltérően.

Ennek ellenére a személyhez fűződő jogok rPtk. szerinti felfogásán alapuló és többséginek tekinthető bírói gyakorlat akként alakult, hogy a személyhez fűződő jogok megsértésének objektív szankciói (rPtk. 84. § (1) bekezdés a-d.) pont) vonatkozásában a rPtk. 324. § (1) bekezdése nem értelmezhető és alkalmazandó, ugyanakkor a rPtk. 84. § (1) bekezdés e.) pontja szerinti kártérítési követelés elévülése tekintetében a rPtk. 324. § (1) bekezdése irányadó. E jogi álláspontot a bírói gyakorlat a személyiségi jogok abszolút szerkezetéből vezette le (Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.637/2018/9.; 7.Pf.20.219/2018/7., Győri Ítéltábla Pf.I.20.147/2009/6.). Utóbbi határozat utalt arra is, hogy a rPtk. 84. § (1) bekezdése szerinti szankciók közül csak a kártérítési igény tekinthető kötelmi jellegűnek (Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.792/2012/3.).

Ezzel szemben az új Ptk. 6:2 § (1) bekezdése a kötelelem keletkeztető tények között sorolja fel - egyebek mellett - a személyiségi jog megsértését is, mellyel összefüggésben **F T** és **Sz L** akként foglalt állást, hogy az új Ptk. kötelmi igénnyé minősítette a felróhatóságtól független személyiségvédelmi szankciókat is (lásd. az Osztovits András szerkesztésében megjelent A Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok Nagykommentárja I. kötet, Budapest Opten Informatikai Kft. 2014. a Ptk. 2:51. §-ához fűzött magyarázatát; Kommentár a Polgári törvénykönyvhöz I. kötet Budapest Wolters Kluwer 2014. Vékás Lajos - Gárdos Péter szerkesztésében).

Az új Ptk. szabályainak hatályba lépése - a személyiségi jogok részben eltérő értelmezése és a tételes jogi rendelkezések eltérései miatt - a rPtk. talaján megítélendő személyhez fűződő jogsértés objektív szankciói kapcsán nem teszik eldönthetővé az objektív alapú jogkövetkezmények elévülése tárgyában korábban is fennállt vitát. A jogbiztonság, az egyenlő elbírálás követelménye azonban azt követeli meg, hogy az új Ptk. hatályba lépését követően megindított, de a rPtk. szabályai szerint elbírálandó perekben - a fenti vita ellenére is - a korábban alkalmazott (többségi) bírói gyakorlat maradjon fenn.

Miután az elsőfokú bíróság a magatartás jogellenességének hiányára is utalt, s a jogvita elbírlásához szükséges valamennyi adat rendelkezésre állt, a fenti álláspont nem akadályozta az elsőfokú ítélet érdemi felülbírlását.

II.

A felperes által érvényesített igények közül a felperes által sérelemdíjként megjelölt kötelmi jellegű nem vagyoni kártérítési igény - az elsőfokú bíróság helyes érvelése szerint - elévült. A ... című napilapban megjelent cikk vonatkozásában az elévülés nyugvására alapot adó körülmény nem merült fel a perben. Az I.-II. r. alperes által tett büntető feljelentés vonatkozásában sem a jogsértés tartalma, sem a vélt személyiségi jogsértés elkövetőjének személye, illetve a felperest ért immateriális hátrány ismeretének hiánya nem akadályozta az eljárás folyamatban léte alatt sem a felperest igénye érvényesítésében, így a büntetőeljárás folyamatban léte az igény elévülésének nyugvására nem adhat alapot.

III.

A ... című napilapban megjelent cikk vonatkozásában a Ptk. 84. § (1) bekezdés c.) pontja szerinti igény amiatt alaptalan, mert - bár a cikkből a beavatottak számára a felperes személye felismerhető volt - az a felperest sértő (a jó hírnév megsértésére alkalmas) tényállítást nem tartalmaz. Kifejezőmódjában és stílusában sem minősül indokolatlanul bántónak, megalázónak, lekicsinylőnek, így a cikkel összefüggésben az emberi méltóság vagy a becsület megsértése sem állapítható meg (BDT2012.2740., BH1993.89., EBH2011.2408).

Az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá, hogy önmagában a büntetőeljárás kezdeményezése személyhez fűződő jogot nem sért. A következőkes bírói gyakorlat szerint a jogérvényesítés és a védekezés szabadsága körében tett nyilatkozatok személyiségi jogokat sértő jellege - bár kiragadva az eljárásból önmagukban lehetnének azok - általában nem állapítható meg. A kontradiktórius jellegű polgári perek során a felek részéről tett nyilatkozatok, a büntető eljárás vagy más hatósági eljárás kezdeményezése, illetve az eljárások során félként tett nyilatkozatok, illetve tanúként tett vallomások tekintetében közös vonás, hogy az eljárást kezdeményező, vagy az eljárás során kifejtett valamely cselekmény személyiségi jogokat sértő jellege csak abban az esetben állapítható meg, ha a tényközlés összefügg ugyan az eljárás tárgyával, de tudatosan hamis (visszaélésszerű joggyakorlás), illetve, ha a cselekmény nem a konkrét ügyre vonatkozó (nem adekvát) és egyúttal valótlan tényállítást tartalmaz, vagy - tartalmi minősítésétől függetlenül - kifejezőmódjában indokolatlanul bántó, lekicsinyló, lealacsonyító durván sértő. (Iránymutató e tekintetben : BDT. 2008. 1776; EBH.2002. 624; BH.2004. 357; BH.2009. 214; Győri Ítéltábla Pf.I.20.094/2008/10.; (Győri Ítéltábla Pf.I.20.094/2008/10; Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.030/2011/8; Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.094/2007/6.; Győri Ítéltábla Pf.I.20.094/2008/10.).

E körülmények hiányában az alperesek feljelentése kapcsán a felperes személyiségi jogainak sérelme nem állapítható meg.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - a jogi indokolás helyesbítése mellett - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredménytelennek bizonyult, ezért a fellebbezéssel összefüggésben felmerült költségeit a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján maga viseli, egyúttal köteles megtéríteni az alperesek másodfokú eljárással összefüggésben felmerült költségét, melyet az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján határozott meg a rendelkező részben foglaltak szerint.

A Pp. 87.§./2/ bekezdése alapján a pártfogó ügyvédi költség vonatkozásában - a díj összegének megállapítása nélkül - az ítéltábla megállapította, hogy az milyen meghatározott arányban , melyik

fél terhére esik. Annak viseléséről - a félnek biztosított költségkedvezmény tartalmától függően - a jogi segítségnyújtó szolgálat fog határozni. (Ezt az álláspontot foglalta el a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2012. február 22. és 24. napján tartott Országos Tanácskozása; BH 2012/5. szám).

Győr, 2019. április 11.

Dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

Dr. Mészáros Zsolt sk.
előadó bíró

Dr. Maurer Ádám sk.
bíró